

JORDI JOAQUIM COSTA
(1939-2018)

No sé com començaré aquestes paraules dedicades al meu mestre Jordi J. Costa. Jo no he estat mai un home metòdic com ell. Ara mateix em diria:

—«Au, vés a l'estructura! Primer punt, segon, tercer, quart i cinquè! Ja t'has mirat com es fa una necrologia? —No, mestre, no vull fer-ne cap.»

Se'm fa estrany, i segons com incorrecte, de parlar de Jordi J. Costa en un temps que no sigui el present, però les normes són les normes i miraré de complir amb aquest deure encara incògnit. Fill de pares empordanesos emigrats al Rosselló abans de la guerra, Jordi J. Costa va néixer a Perpinyà l'any 1939. Va ser deixeble d'Enric Guiter al *Collège Littéraire Universitaire* d'aquesta ciutat entre el 1956 i el 1959, i més endavant a la Universitat de Montpeller. La seva tesi, presentada el desembre de 1981, li va costar (m'ho deia sovint) deu anys de vida. Al segle passat, una tesi podia representar mitja vida i a vegades, una vida sencera. L'any 1986, la publicació de l'*Atlas linguistique "Sacaze" des confins catalano-languedociens* va fer conèixer aquesta obra importantíssima basada en una enquesta del 1887. De fet Jordi J. Costa ja havia demostrat aleshores la seva capacitat d'observació i d'anàlisi de dades en estudis minuciosos, escampats en revistes o col·loquis avui oblidats. Per haver-ne parlat junts, sé que segons el seu punt de vista, allò no tenia importància. La vida per ell era futur i prou. Em sap greu de no poder fer un inventari d'aquests articles però confesso que no en soc capaç. Les tries són arbitràries i còmodes; triaré, doncs, allò que per mi hauria de restar per sempre de Jordi J. Costa. En poques paraules, dialectologia, onomàstica i docència constitueixen els tres pilars del seu llegat. La dialectologia, amb les comparacions meticuloses i xifrades entre atlas lingüístics (*Atlas Linguistique de la France*, *Atlas Linguistique des Pyrénées Orientales*, *Atlas Linguistique "Sacaze"*) va ocupar cronològicament la primera etapa de la seva carrera. Així, en qualsevol article primerenc del mestre ja traspua la precisió, el detall, i una paciència que duen la firma d'un estil inconfusible "Costa". Aquest estil "Costa" no canviarà en la seva producció onomàstica més tardana, però tant o més important. Els fets lingüístics no s'imaginien. Es demostren, es mapen, es comparen, es quantifiquen, amb percentatges, mitjanes, gràfiques... Tot plegat, cada resultat no ha de ser complex: una llista alfabètica, uns mapes, una conclusió si pot ser breu millor... Això és l'estil Costa. Quan redacta el seu primer *Répertoire-Atlas Patronymique des Pyrénées-Orientales au XIXe siècle* RAPPO 1 (1994) la informàtica ja ha començat a traspalsar el món. Les bases de dades ofereixen noves possibilitats com ara l'ordenació alfabètica automàtica de milers de noms propis. Aleshores Jordi J. Costa pot endinsar-se en l'antroponímia catalana tal com no s'havia fet mai. Havent buidat el cens del 1841 en el *Répertoire-Atlas* esmentat, torna a fer un pas endavant amb la publicació d'un segon *Répertoire-Atlas diachronique des noms de famille des Pyrénées-Orientales au XXe siècle* RAPPO 2 (2000), basat en el cens del 1931. Més enllà de l'onomàstica, la introducció d'aquesta obra ofereix perspectives interessantíssimes sobre els moviments demogràfics al nord de Catalunya i de retruc sobre la dialectologia septentrional. Finalment, l'última gran aportació de Jordi J. Costa a l'antroponímia catalana ha estat el buidatge metòdic del fogatge de 1369 a l'anuari 1 de la Societat d'Onomàstica: un tresor posat a l'abast de tothom gràcies a Internet. Què més podria dir de Jordi J. Costa? Que va ser un excel·lent director de tesi. Exigent, recte, estricte (tal com ho era amb ell mateix) i també fràgil, just i humà per damunt de tot.

Jean-Paul ESCUDERO